

Wojciech Góralski

Nowe rzymskie czasopisma kanonistyczne : "Quaderni Studio Rotale" oraz "Ius Ecclesiae"

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 34/3-4, 254-257

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

żmudnej pracy trybunałów kościelnych, także w Polsce, *Decisiones seu sententiae* pozostają doniosłą i nieodzowną formą pomocy. Wydany więc kolejny tom tego pożytecznego i wciąż rosnącego zbioru zasługuje ze wszzech miar na upowszechnienie.

Ks. Wojciech Góralski

**Nowe rzymskie czasopisma kanonistyczne: „Quaderni Studio Rotale”
oraz „Ius Ecclesiae”**

Pokażną już ilość periodyków kanonistycznych wychodzących w Rzymie (najważniejsze to: *Apollinaris* — od 1928 r., *Commentarium pro Religiosis* — od 1920 r., *Communicationes* — od 1969 r., *Ephemerides Iuris Canonici* — od 1945 r., *Monitor Ecclesiasticus* — od 1876 r., *Periodica de re morali, canonica, liturgica* — od 1905 r.) powiększyły ostatnio dwa nowe tytuły: „Quaderni Studio Rotale” — od 1987 r. oraz *Ius Ecclesiae* — od 1989 r.

Quaderni Studio Rotale, to czasopismo wydawane od 1987 r. — jako półrocznik — przez Studium Rotale Rzymskiej, pod patronatem dziekana Trybunału, realizowane edytorsko przez „Libreria Leoniana — Roma”, redagowane w jęz. włoskim. W prezentacji do pierwszego numeru mons. Ernesto Fiore, dziekan Rotale Rzymskiej, nawiązując do przemówienia papieża Jana Pawła II wygłoszonego 31 I 1986 r. podczas inauguracji nowego roku sądowego do pracowników wymienionego trybunału wskazuje na genezę tej nowej inicjatywy wydawniczej: Studium Rotale, o roli którego mówił papież, chce tą drogą okazać swoim absolwentom i wszystkim innym zatrudnionym w sądownictwie kościelnym pomoc w pełniejszym poznawaniu jurysprudencji rotalnej.

Dotychczas ukazały się cztery numery czasopisma w 1987 — 1; w 1988 — 2; w 1989 — 1. Tytułem zorientowania potencjalnego czytelnika w charakterze *Quaderni Studio Rotale* wypada zaprezentować choćby jeden z wydanych dotąd numerów: spróbujmy to uczynić w odniesieniu do 2: 1988 nr 1 ss. 119.

Na początku numeru zamieszczono krótkie słowo redakcyjne (s. 5), w którym informuje się o utworzeniu niektórych stałych rubryk czasopisma: studia z małżeńskiego prawa materialnego, studia z prawa procesowego, studia z dziedziny medyczno-kanonistycznej, jurysprudencja małżeńska, jurysprudencja procesowa.

Pierwszą pozycją numeru jest przemówienie dziekana Rotale Rzymskiej, wygłoszone do studentów Studium Rotalnego podczas inauguracji roku akad. 1987/88 (s. 7—10). W słowie tym E. Fiore stwierdził m.in., iż *Quaderni Studio Rotale* będą się ukazywać przynajmniej raz w roku.

W dziale *Jurysprudencja małżeńska* znalazł się interesujący obszerny wyrok rotalny c. Fiore z 30 V. 1987 r. w sprawie Bogoten.

o nieważność małżeństwa, rozpatrywanej z tytułu braku rozeznania oceniającego u obydwu stron, stwierdzający: „non constare” (s. 11—27). Na szczególną uwagę zasługuje tutaj szeroko zakrojona część „in iure” (s. 12—20), w której ponens zawarł przejrzysty komentarz do kan. 1095, n. 2 podkreślając m.in. różnicę zachodzącą pomiędzy *discretio* a „maturitas”.

Kolejna rubryka (dział) periodyku *Dokrytna kanonistyczna małżeńska* objęła dwie prace; 1) O. Caffarra (profesor Uniwersytetu Laterańskiego) — *Małżeństwo i wizja człowieka* (s. 29—40); 2) M. F. Pompedda (audytor Roty Rzymskiej) — *Wiara i sakrament małżeństwa: aspekty prawne*. Znany autor stawia tu interesujący problem dotyczący sytuacji prawnej nupturienta ochrzczonego, który zawierając małżeństwo nie ma wiary religijnej. Chodzi o relację takiej sytuacji do konsensu małżeńskiego w aspekcie jego ważności.

W dziale *Prawo procesowe* czytelnik spotyka pracę A. Stankiewicza (audytora Roty Rzymskiej i profesora Uniwersytetu Gregoriańskiego, znanego i wybitnego autora (pt. *Odrzucenie skargi w sprawach małżeńskich i środki przeciwko odrzuceniu* (s. 73—85).

Z kolei spotykamy rubrykę: *Jurysprudencja procesowa*, w której znalazły się trzy dekrety Roty Rzymskiej: 1) c. Stankiewicz, w sprawie Opolien. (o nieważność małżeństwa) z 10 X 1985 r., odmawiający przyznania *restitutio in integrum* (przeciwko dekretowi Trybunału Wrocławskiego) (s. 91—97); 2) c. Bruño, w sprawie Opolien. (o nieważność małżeństwa) z 23 V 1986 r., przyznający *restitutio in integrum* (przeciwko dekretowi Trybunału Wrocławskiego) oraz przyjęcie skargi powoda (s. 99—105); 3) c. Pinto, w sprawie Caracen. (o nieważność małżeństwa) z 23 III 1987 r., odmawiający apelacji i przyznający *restitutio in integrum* (s. 107—109).

Ostatni dział nosi tytuł: *Kwestie medyczno-kanoniczne* i zawiera artykuł prof. G. Zuanazzi pt. *Zgoda małżeńska, schizofrenia i psychozy endogenne* (s. 111—118).

Ius Ecclesiae, to drugi, nowy periodyk kanonistyczny, również półrocznik. Jego pierwszy, starannie wydany numer (1: 1989 nr 1 ss. X + 591) ukazał się w październiku 1989 r. W podtytule czasopisma figuruje zapis: *Rivista internazionale di diritto canonico*. Redakcję tworzy zespół wykładowców prawa kanonicznego Rzymskiego Centrum Akademickiego św. Krzyża w Rzymie, stanowiącego Sekcję Rzymską (działającą w ramach struktur *Opus Dei*) Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Navarra w Pampelonie. Wydawcą tomu jest znana Oficyna Wydawnicza „Giuffrè Editore”. W prezentacji (s. IX—X) tego obszernego numeru Redakcja przedstawia genezę inicjatywy wydawniczej: wolą założyciela *Opus Dei* było utworzenie w Rzymie Centrum Studiów Kościelnych, co też stało się rzeczywistością. Nowy periodyk pomyślany jest jako forma aktywności naukowej tego ośrodka.

W czasopiśmie spotykamy kilka działów. Pierwszy z nich zatytułowano „Doktryna”. W pierwszej części tego działu zawarto blok tematyczny zatytułowany: *Studia nad Konferencjami Biskupów*, złożony z 4 studiów: 1) J. I. Arrieta — *Konferencje Biskupów i więzy wspólnoty* (w jęz. włoskim); 2) C. de Diego — Lora — *Władza rządzenia Konferencji Biskupów w kpk z 1983 r.* (w jęz. hiszpańskim); 3) V. Fagiolo — *„Potestas” biskupa i Konferencji Biskupów* (w jęz. włoskim); 4) J. L. Gutiérrez — *Konferencja Biskupów jako organ ponaddiecezjalny w strukturze Kościoła* (w jęz. włoskim). Część druga działu — zatytułowana: *Inne studia* objęła 3 następujące prace: 1) S. Berlingò — *Oryginalność porządku kanonicznego* (w jęz. włoskim); 2) A. de Fuenmayar — *Pratatury personalne i „Opus Dei”* (jest to artykuł recenzyjny na temat pracy G. Lo Castro — *Le prelaturre personali. Profili giuridici*. Milano 1988) (w jęz. włoskim); 3) C. J. Errázuriz — *Wymiar prawny „munus docendi” w Kościele* (w jęz. włoskim).

Dział drugi tomu nosi tytuł *Jurysprudencja* i zawiera dekret definitywny Sygnatury Apostolskiej c. Lara z 21 XI 1987 r. na temat zdolności procesowej osób prawnych oraz 3 wyroki rotalne: 1) c. Stankiewicz z 26 II 1987 r. w sprawie o separację; 2) c. Lanversin z 18 III 1987 r. w sprawie o nieważność małżeństwa z tytułu niezdolności do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich; 3) c. Pompedda z 11 IV 1988 r. w sprawie o nieważność małżeństwa z tytułu braku rozeznania oceniającego lub niezdolności do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich.

W kolejnym dziale — *Uwagi i komentarze* — spotykamy trzy pozycje: 1) *uwagi na temat zezwolenia na publikację pism*; 2) *komentarz do listu apostolskiego papieża Jana Pawła II „Sollicita cura” z 26 XII 1987 r. na temat trybunału apelacyjnego Wikariatu Miasta*; 3) *uwagi na temat odpowiedzi Papieskiej Komisji do Autentycznej Interpretacji KPK z 20 VI 1987 r. w sprawie przejścia zakonnika z klasztoru autonomicznego do innego (tego samego instytutu zak.)*.

Bogato przedstawia się dział *Przegląd bibliograficzny*. Dział obejmuje cztery części. W pierwszej — „Recenzje” znalazły się recenzje aż 23 prac (m. in. pracy zbiorowej pt. *Il sinodo diocesano nella teologia e nella storia*, Catania 1987 ss. 181 z artykułem ks. prof. T. Piersonka a także pracy: „*Synod krakowski 1972—1979*). Część druga — to *Dokumenty*, obejmująca enuncjacje i akty normatywne Ojca świętego, akta Stolicy Apostolskiej (m. in. odpowiedzi Papieskiej Komisji do Autentycznej Interpretacji KPK). W części trzeciej — *Ustawodawstwo Państwa Watykańskiego* — opublikowano list apostolski papieża Jana Pawła II *Quo civium iura* z 21 XI 1987 r. w sprawie struktury sądownictwa Państwa Watykańskiego. Wreszcie w części czwartej — *Ustawodawstwo partykularne* — zaprezentowano ważniejsze dekrety różnych Konferencji Biskupów (m. in. Meksyku).

Obydwa nowe periodyki zasługują na uwagę zajmujących się prawem kanonicznym. Zarówno *Quaderni Studio Rotale*, jak i *Ius Ecclesiae stanowią* — jak dotąd, a zapewne będą stanowić i w dalszym ciągu — znaczące i nieodzowne rekwizyty warsztatu kanonisty.

Ks. Wojciech Góralski

Jean Bernhard, Charles Lefebvre, Francis Rapp *L'époque de la Réforme et du Concile de Trente*, Éditions Cujas, Paris 1990, ss. 447

Nie trzeba przytaczać dowodów by uzasadnić tezę, że dobra znajomość i umiejętność interpretacji prawa obecnego bezwzględnie domaga się znajomości prawa dawnego. Stąd też każde ukazujące się opracowanie dotyczące historii prawa kościelnego witane jest z wielką radością. Tak też należy powitać obszernie i dogłębnie opracowane dzieło noszące tytuł: *Epoka Reformacji i Soboru Trydenckiego*. Stanowi ono czternasty tom doniosłej serii zatytułowanej: *Historia prawa i Instytucji Kościoła Zachodniego* wydawanej już kierunkiem znanych francuskich historyków prawa: niezżyjącego już śp. Gabrielà Le Bras i Jeana Gaudemet. Prezentowana pozycja poświęcona odnowie życia kościelnego podjętej przez dwa sobory powszechne, które odbyły się w epoce Reformacji jest logiczną kompozycją trzech opracowań różnych autorów, dzieląc całość na trzy części.

Autorem pierwszej części zatytułowanej: *Narodziny Europy nowożytnej* jest Francis Rapp, profesor nauk humanistycznych Uniwersytetu w Strasbourgu. Z wielkim znanstwem w trzech rozdziałach omówił sytuację społeczno-polityczną Europy na przełomie wieku XV i XVI. Zachodzące zmiany w wielu dziedzinach życia sprawiały, że sytuacja ta stawała się coraz bardziej niestabilna. Analizując szczegółowo zmiany zachodzące w ekonomii, zmiany społeczne i kulturowe nakreślił powikłaną panoramę polityczną Europy ówczesnej doby. Wszystko to oznaczało szybko zbliżający się koniec wieków średnich i początek końca chrześcijańskiej jedności Europy. Stanowiło to też, w pewnym sensie, podatny grunt dla rozwoju błędów Reformacji. Następnie autor przechodzi do analizy życia Kościoła ówczesnej doby, ukazując jego negatywne jak i pozytywne przejawy. Do tych pozytywnych przejawów zaliczyć należy fakt, że odradzający się autorytet papieski był ostoją dla tych tendencji w Kościele, które w obliczu zagrożenia ze strony Reformacji, dążyły do przeprowadzenia gruntownej reformy życia kościelnego. Dwie następne części prezentowanej pozycji ukazują sposób w jaki dzieło odnowy życia kościelnego przybrało swą realną postać.

Druga część autorstwa Charlesa Lefebvre szczegółowo omawia okoliczności zwołania i przebieg Soboru Laterańskiego V odbytego w latach 1512—1517. Miał on na celu zaprowadzenie pokoju między na-